

1. Johdanto

Kyläsuunnitelma on paikallisen kehittämisen työkalu, jonka avulla Martinniemi voi määrätietoisesti toimia tärkeinä pidettyjen asioiden toteuttamiseksi. Se sisältää sekä päämäärät, joihin pyritään, että käytännön toimenpiteitä.

Suunnitelma auttaa keskustelussa ja yhteistyössä kunnan ja muiden toimijoiden kanssa sekä hankkeiden saamisessa alueelle koko Martinniemen kehittämiseksi. Tärkeintä on ollut saada aikaan suunnitelma, joka kertoo selkeästi kylän kehittämistavoitteet ja –toimenpiteet.

Kyläsuunnitelman tarve on ilmeinen: Martinniemi kasvaa ja tarvitsee ajan tasalla olevia julkisia investointeja. Ympäristöasiat puhuttavat, kylän yleisilme ja tieolosuhteet vaativat kohentamista. Monia julkisia palveluja on ajettu alas, martinniemeläiset joutuvat entistä useammin hakemaan palveluita kuntakeskuksesta ja aikaisempaa useammin myös kaupungista.

Haukiputaan kunta liittyä Ouluun vuoden 2013 alusta, jolloin Martinniemestä tulee osa Oulun kaupunkia. Neuvotteluissa Oulun lähidemokratia-, alue- ja yhteisötoiminnan kanssa kyläsuunnitelma on hyvä apuväline kertomaan mihin suuntaa Martinniemeä halutaan kehittää ja mitä toimintaa ja palveluja sinne kaivataan.

Martinniemen kyläsuunnitelman pohjana on lokakuussa 2008 Martinniemen talouksiin jaetun kyläkyselyn tulokset. Vastauksia saatiin 128 kappaletta, mikä vastaa yli kymmentä prosenttia alueen talouksista. Tämä on kohtuullisen hyvä tulos, varsinkin kun asukkaiden piti itse palauttaa lomake kylän kauppoihin. Kyselyyn vastanneet asuvat melko tasaisesti eri puolilla Martinniemeä ja heitä oli kaikista aikuisikäryhmistä (vanhin on syntynyt vuonna 1922 ja nuorin 1990).

Nyt valmistunut kyläsuunnitelma on suunnittelutyöhön osallistuneiden kyläläisten yhteinen näkemys kylän kehittämisestä. Tarkoitus on vuosittain seurata ja päivittää kyläsuunnitelmaa, joten kaikki kyläläiset voivat myös jatkossa olla mukana päivittämässä kyläsuunnitelmaa omilla näkemyksillään ja ideoillaan sekä omalla osallistumisellaan toimenpiteiden toteuttamiseen.

2. Kylän sijainti ja historiikki

Martinniemi on taajama Haukiputaan kuntakeskuksesta pohjoiseen, Kiiminkijoen suiston pohjoisrannalla. Alueella asukkaita on 2 039 (2005). Suurimmillaan taajaväkisen yhdyskunnan asukasluku oli 1960-luvun alussa, jolloin se oli noin 5000 eli enemmän kuin kolmasosa koko Haukiputaan silloisesta asukasluvusta. Kylässä oli 15 kauppaa, kaksi elokuvateatteria, viisi tanssipaiikkaa, takasiasema, kahviloita, ruokala-ravintoloita, neuvola, hammaslääkäri, kunnanlääkärin vastaanotto, apteekki ja kolme koulua (Pudas, Uusi koulu, Vanha koulu).

Nykyisin Martinniemi on pääosin omakotitaloaluetta muutamia rivi- ja kerrostaloja lukuun ottamatta. Martinniemessä oleva Martinniemen koulu peruskorjattiin vuosina 2005–2006. Koulun tiloissa jo 1954 vuodesta lähtien toiminut kirjasto oli lakkauttamisuhan alla, mutta säilytettiin. Sen sijaan neuvola lakkautettiin.

Martinniemeen asutettiin sodan jälkeen entisiä petsamolaisia. Kylässä on ortodoksinen rukoushuone ja yksi Pohjois-Suomen suurimpia työväentaloja. Tunnettuja martinniemeläisiä ovat laulaja Lea Laven, europarlamentaarikko Samuli Pohjamo, kirjailija Joni Skiftesvik, painin maailmanmestari Eero Tapio sekä laulaja-lauluntekijä Jukka Takalo, joka on levyttänyt myös Martinniemi -singlen.

Joni Skiftesvik sivuaa monissa kirjoissaan Martinniemeä. Hänen teksteihinsä perustuvia tv-elokuvia on kuvattu Martinniemessä. Skiftesvikin novellin filmatisointi, Martinniemessä kuvattu tv-elokuva "Puhalluskukkapoika ja taivaankorjaaja" valittiin vuonna 2003 Pohjoismaiden parhaaksi tv-elokuvaksi.

Kylään kuuluvassa Kurtinseudassa on ikivanhoille hiekkadyneille kasvanut merenrantametsä, jota kyläläisten voimakkaasta vastustuksesta huolimatta talousvaikeuksien kanssa painiskelevä Haukiputaan kunta on yrittänyt kahteen otteeseen muuttaa asuntoalueeksi. Paikalliset asukkaat ovat halunneet säilyttää ainutlaatuisen kauniin rantametsän kaikkien yhteisenä virkistysalueena. 1980-luvulla asukkaat ilmaisivat kantansa kansalaisadressilla ja kaavoitushanke kaatui kunnanvaltuustossa. Toistamiseen kunta yritti kaavoittaa metsän asuinalueeksi 2006-2008. Tämäkin hanke kariutui kunnanvaltuustossa asukkaiden kerättyä yli 3000 nimen kansalaisadressin. Kaavasta jätettiin myös lähes 250 valitusta. Kaavoitushanke ja sitä vastustanut Pro Kurtinseudan -liike saivat laajaa näkyvyyttä jopa valtakunnallisesti. Martinniemen kyläyhdistys on esittänyt Kurtinseudan merenrantametsän, viereisen kalasataman ja Mustakarin saaren alueelle vapaa-ajankeskusta.

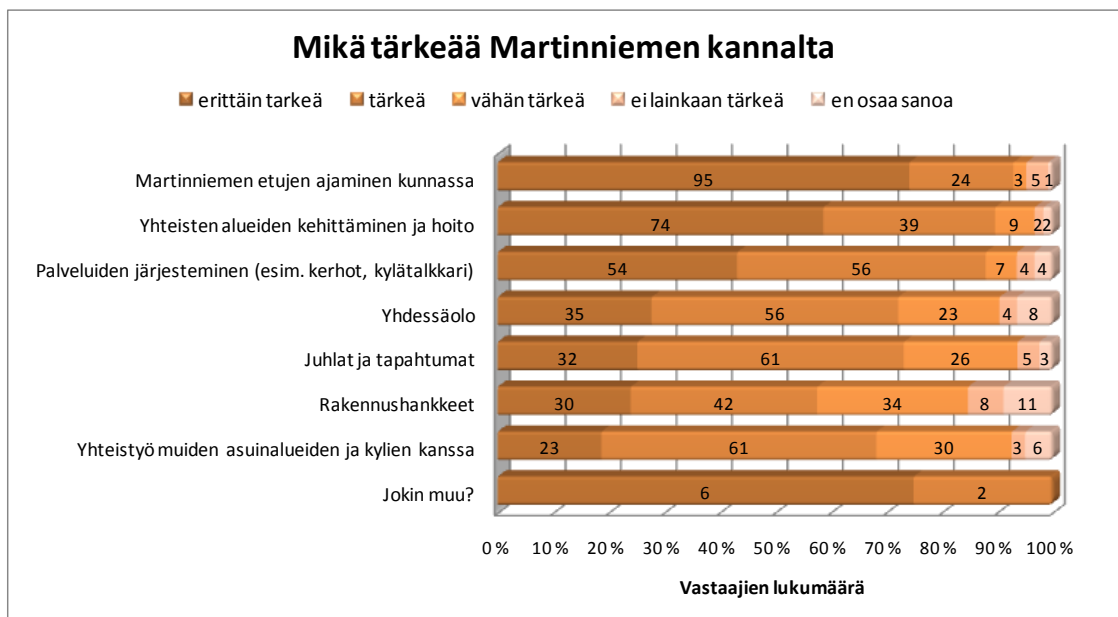
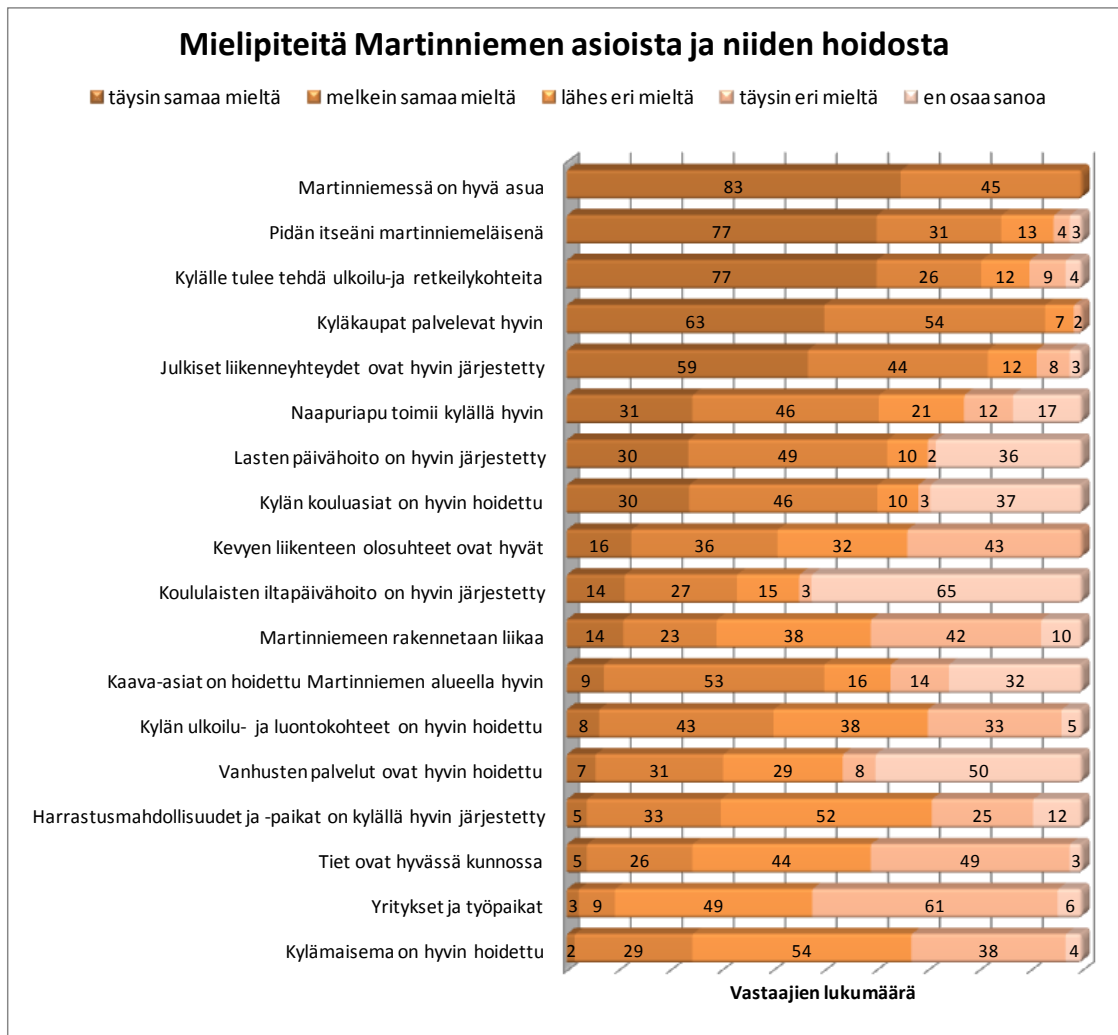
Nykyisin Martinniemi elää voimakasta rakentamis- ja kasvukautta. Asukasluku lisääntyy nopeasti. Kylän 1955 valmistunut noin 200 oppilaan koulu remontoitiin perusteellisesti kaksi vuotta sitten ja hiljattain valmistunut lastentarha on laajentumistarpeen edessä. Uusia asuntoalueita kaavoitetaan.

3. Martinniemi tilastojen valossa

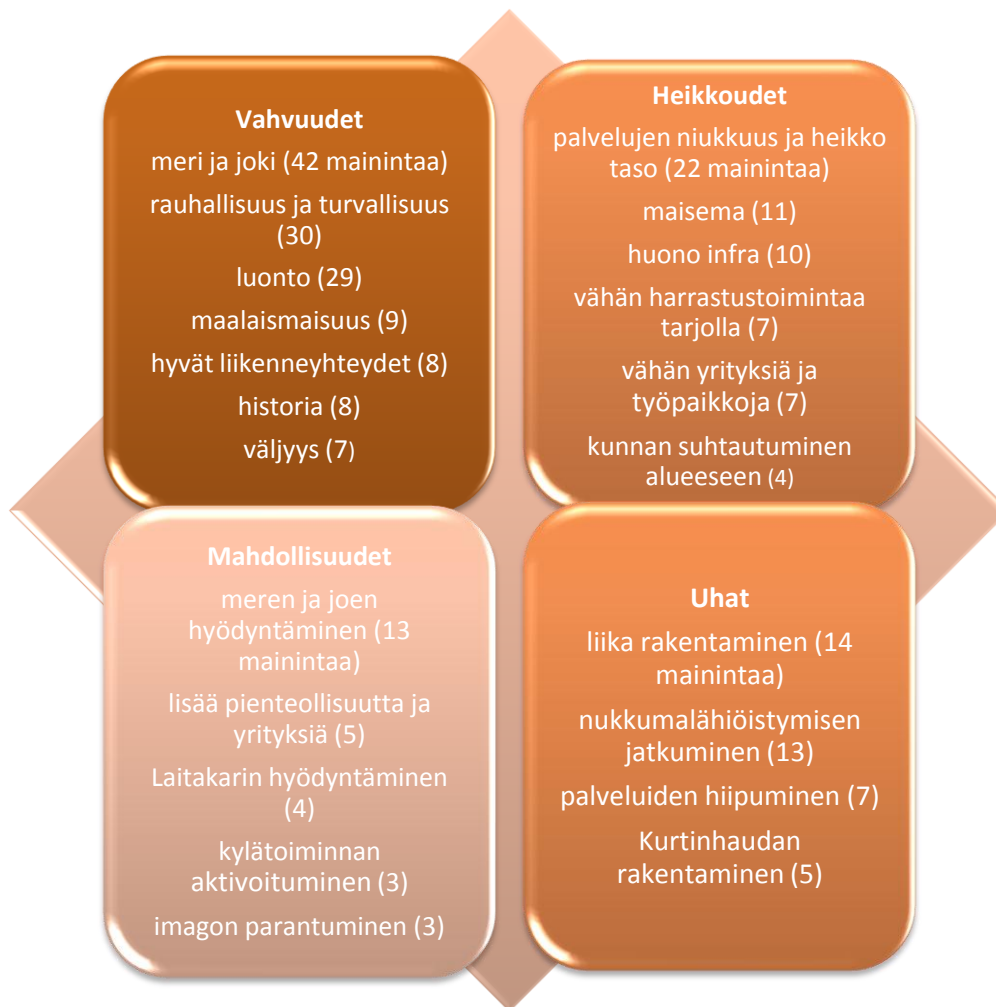
Tilastokeskus on luokitellut Martinniemeen keskiostovoimaiseksi pientaloalueeksi maaseutumaisella haja-asutusalueella.

<p>Martinniemi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alueen pinta-ala (km²) 10.60 • Aukastiheys (henk/km²) 193.1
<p>Asukkaat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keski-ikä 36.2 • Koulutettuja (%) 65 • Ruotsinkielisiä (%) 0 • Keskityömatka (km) 25 • Työttömyysaste (%) 20 • Asukkaiden mediaanitulot (e) 15221 • Asukkaiden keskitulot (e) 17664
<p>Työpaikkoja 206</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Työpaikkaomavaraisuus (%) 28 • Keskityömatka (km) 13 • Yritystoimipaikkoja 69
<p>Asuntoja 843</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kerrostaloissa 12 % • Pientaloissa 87 % • Keskipinta-ala 83 m² • Asumisväljyys 33 m²/as
<p>Talouksia 794</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maatalouksia (%) 1 • Johtajatalouksia (%) 4 • Keskiluokkatalouksia (%) 17 • Työväestötalouksia (%) 32 • Henkeä/talous 2.5 • Omistusasunnoissa (%) 76 • Talouksien mediaanitulot (e) 32701 • Talouksien keskitulot (e) 35624 • Talouksien keskivelat (1 000 e) 48 • Talouksien varallisuus (1 000 e) 26

4. Kyläkysely tuloksia

5. Kylän vahvuudet, heikkoudet, uhat ja mahdollisuudet

Vahvuuksista kyläkyselyn mukaan Martinniemen selkein on merellisyys, Kiiminkijoki ja yleensäkin luontoympäristö: ”Meri tekee Martinniemestä ihanan paikan asua”. Lisäksi Martinniemi koetaan rauhalliseksi maa-seutu-ympäristöksi. Asukkaat pitävät vahvuutena myös hyviä liikenneyhteyksiä ja alueen historiaa.

Heikkouksista nousevat esiin palveluiden puute ja niukkuus, eritoten esiin nousevat nuorisotilojen ja terveyspalveluiden (neuvola, apteekki) puute. Maiseman hoitamattomuus on kylän selvimpiä heikkouksia, samoin tiestön ja muun infrastruktuurin puutteet tai kunto: ”Kylän keskustan yleisilme on hyvin alakuloinen ja hoitamaton. Tiet ovat paljolti huonossa tai erittäin huonossa kunnossa. Risukoita ja pusikoita riittää”. Pyöriteiden ja katuvalojen puute, tiestön yleinen kunta saivat runsaasti huomioita kyläkyselyssäkin.

Uhkana Martinniemen kehitykselle kyläläiset näkevät liiallisen rakentamisen, mikä heikentäisi alueen rauhallisuutta ja väljyyttä. Pelkkä asuinrakentaminen jatkaisi alueen lähiöistymistä (”kylä näivettyy nukkumalähiök-si”)

Martinniemeläiset haluavatkin alueelle lisää pienteollisuutta ja yritystoimintaa, se nähdään **mahdollisuute-na**. Meren ja joen hyödyntäminen (”Merellisyyden hyväksikäyttö, Laitakarin kunnostus siihen tarkoitukseen”), virkistykseen, veneilypalveluiden kehittämiseen ja matkailuun nähdään hyvänä olemassa olevana mahdollisuutena ja vetovoimatekijänä.

6. Tavoitteet

7. Kyläkyselyn suoria vastauksia palvelutarpeista ja hankkeista

Julkiset palvelut

- Neuvolaa kaivataan takaisin, alueella on paljon pikkulapsia ja kotiäitejä (suurperheitä) ja kulkeminen ilman autoa keskustassa hankalaa
- Lääkärin vastaanottomahdollisuus tai terveyshoitajan vastaanotto puuttuvat, terveyspalvelut ovat tärkeitä etenkin eläkeläisille, joilla on rajoitettu mahdollisuus liikkumiseen
- Apteekki -palveluilla on Martinniemessä kysyntää, vaikka ”lääkekaappi” kauppaan –tyyppisenä
- Kunnallisessa päivähoitossa on marttilaisten mielestä liian isot ryhmät
- Martinniemen kirjasto on tärkeä, kirjasto haluttaisiin useammin auki
- Eläkeläisten harrastetiloista on puutetta
- Martinniemeen olisi hyvä saada asianmukaiset nuorisotilat

Kaupalliset ja muut palvelut

- Martinniemessä pitäisi olla kioski-grilli, joka on auki myöhempään
- Pankkiautomaattia kaivataan ja tarvitaan kylässä

Tiestö, kevyen liikenteen väylät, valaistus ja liikenneyhteydet

- Martinniemen tiet ovat erittäin huonossa kunnossa, pinnoitteet ovat kuluneet ja halkeilleet, tiet kuopilla ja korjaamatta
- Pyöräteitä tarvitsevat eteenkin koululaiset, pyörätie puuttuu Häyrysenniemestä Martinniemeen
- Lisäksi pyörätie Martinniementie-Repolantie-Kurtintien loppuosa on saatettava kuntoon
- Talvella teiden auraus vähäistä tai hoidettu huonosti
- Katuvaloja on lisättävä: ne ovat laadultaan huonot, eivät valaise tai puuttuvat kokonaan vaarantaen lasten ja aikuistenkin liikkujien turvallisuuden
- Katuvalaistusta lisättävä kiireellisimmin Ollilantien, Maijantien ja Simpantien varsilla
- Putaankylälle tarvitaan katuvalot välille Kropsuntie-Taatanperä
- Luotsintie on huonokuntoinen ja korjaamisen tarpeessa aina kalasatamaan asti
- Aallonmurtajatie Mustakarin saareen pitää kunnostaa, tie kuopilla ja pinnoite pahasti lohkeillut
- Martinniemeen tarvitaan merkitty ja valaistu kuntospolku
- Kurtinhautaan täytyy saada pyöräteitä ja kunnan katuvalot
- Kurtintielle tarvitaan hidasteita, tiellä ajetaan reiluja ylinopeuksia
- Mäntytien pyörätielle kaivataan betoniporsasta
- Bussiyhteydet Ouluun pitäisi saada paremmiksi
- ”Citybussi” Haukiputaan keskustaan uusi idea
- Liikennekulttuurin opetusta ja valvontaa nuorisolle, mopopojat ja tytöt kuriin

Työpaikat ja yritykset

- Martinniemessä asuville kaivataan töitä omasta kylästä tai läheltä
- Satama-aluetta voidaan kehittää yritysalueena
- Pienteollisuutta tulisi saada lisää Martinniemeen

Kaavoitus ja rakentaminen

- Kurtinhaudan rantametsää ei saa tuhota rakentamisella, päätetystä suojelusta on pidettävä kiinni
- Kaavoituksessa pitäisi suosia OK-rakentamista että kyläidylli säilyisi
- Rivitaloasuntoja tarvitaan lisää, etenkin nuorille edullisia vuokra-asuntoja
- Tarvitaan yleinen leikkipuisto lapsille, mihin saisi päivälläkin mennä mäkeä laskemaan ja kiikkumaan
- Repolantien leikkipuistoon kaivattaisiin vähintäänkin pari vauvakeinua ja valot, lisäksi kiipeilyteline ja eri kokoisia liukumäkiä ja -tunneleita

Harrastukset

- Kaivataan tiedotusta siitä mitä ja milloin Martinniemessä voi aikuinen harrastaa
- Hiihtomahdollisuudet huonot, paitsi jäällä

Ympäristö

- Pusikoituminen tulee estää niin kylällä, kuin ranta-alueilla
- Martinniemen kauppojen ympäristö ei ole asiallinen
- Martinniemen keskusta rempallaan: katunäkymä Siwasta Repolaan päin vesakkoa, epäsiisti, ei pyöräteitä, tien ja valojen kunto niin ja näin. Näkymä on lähes slummimainen, tarvittaisiin uusi kaava, johon suunnitellaan liikerakennukset
- Istutuksia, kiveyksiä ja pyörätie läpi keskustan
- Tien varret roskia, särkyneitä pulloja yms. täynnä
- Rannat ovat hoitamattomia
- Jätteiden keräyspiste tarvitaan